

III. Recht op geneeskundige verzorging van de startende zelfstandigen

Het Koninklijk besluit van 13 maart 2016 tot wijziging van de artikelen 252 en 276 van het Koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, is op 30 maart 2016 bekendgemaakt. Het is in werking getreden op 1 april 2016.

Het nieuwe artikel 252, achtste lid, stelt dat voor de sector geneeskundige verzorging, de inschrijving van de gerechtigden bedoeld in artikel 32, eerste lid, 1°*bis*, van de gecoördineerde wet, uitwerking heeft vanaf de eerste dag van het kwartaal waarin de hoedanigheid werd verworven, onder de opschortende voorwaarde van hetzij de betaling van de eerste sociale kwartaalbijdrage die verschuldigd is krachtens artikel 13*bis* van het Koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, hetzij de verkrijging van een vrijstelling van bijdrage voor die eerste sociale kwartaalbijdrage, met toepassing van artikel 17 van hetzelfde besluit.

Artikel 276, § 3, bepaalt dat de personen die voor de eerste keer de hoedanigheid van gerechtigde zelfstandigen, bedoeld in artikel 32, eerste lid, 1°*bis* van de gecoördineerde wet, verkrijgen, hun hoedanigheid van gerechtigde bewijzen aan de hand van de gegevens die door de voornoemde kassen worden meegedeeld binnen de maand na hun aansluiting en waaruit blijkt dat deze personen met toepassing van het voormelde Koninklijk besluit nr. 38 onderworpen zijn aan de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit.

Het nieuwe besluit bepaalt dat, voor de sector geneeskundige verzorging, die gegevens worden meegedeeld door de voornoemde kassen binnen de maand die volgt op hetzij de betaling van de eerste sociale kwartaalbijdrage die verschuldigd is krachtens artikel 13*bis* van het Koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, hetzij de verkrijging van een vrijstelling van bijdrage voor die eerste sociale kwartaalbijdrage, met toepassing van artikel 17 van hetzelfde besluit, en daaruit blijkt dat deze personen met toepassing van hetzelfde besluit onderworpen zijn aan de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit, en dat ze de eerste sociale kwartaalbijdrage die verschuldigd is hebben betaald of daarvan werden vrijgesteld.

1. Wat verandert er voor de sector van de geneeskundige verzorging?

Enkel voor de sector van de geneeskundige verzorging heeft de inschrijving slechts uitwerking als de opschortende voorwaarde is vervuld. Zolang aan de voorwaarde niet is voldaan, heeft de inschrijving geen uitwerking en wordt het recht op geneeskundige verzorging niet toegekend. Wanneer aan de voorwaarde is voldaan, heeft de inschrijving haar volledige uitwerking met terugwerkende kracht tot de eerste dag van het kwartaal waarin de hoedanigheid van zelfstandige is verworven.

Aan de opschortende voorwaarde wordt op twee manieren voldaan:

- hetzij door de betaling van de eerste kwartaalbijdrage die verschuldigd is voor het sociaal statuut van de zelfstandigen
- hetzij door de verkrijging van een vrijstelling van bijdrage voor de eerste kwartaalbijdrage die verschuldigd is voor het sociaal statuut van de zelfstandigen.

> Voorbeeld

X start een zelfstandige activiteit op 2 juni 2016 en sluit zich aan bij een sociale verzekeringskas. Hij is onderworpen aan het sociaal statuut van de zelfstandigen vanaf 1 april 2016 en moet voor de eerste keer bijdragen betalen voor het sociaal statuut voor het 2de kwartaal 2016.

Hij sluit zich aan bij een ziekenfonds op 15 juni 2016. Het gaat voor hem om een eerste inschrijving (de eerste keer dat hij een hoedanigheid van gerechtigde in de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging verwerft).

Voor de aanneming van de nieuwe bepaling had X onmiddellijk en zonder voorwaarden recht op geneeskundige verzorging in de hoedanigheid van zelfstandige vanaf 1 april 2016, ongeacht het ogenblik waarop hij de eerste sociale kwartaalbijdrage voor het sociaal statuut betaalde.

Sinds de aanneming van de nieuwe bepaling heeft X recht op geneeskundige verzorging in de hoedanigheid van zelfstandige vanaf 1 april 2016 zodra hij de sociale kwartaalbijdrage die verschuldigd is voor het sociaal statuut van de zelfstandigen voor het tweede kwartaal 2016 heeft betaald.

Met andere woorden:

- zolang hij de bijdrage van het tweede kwartaal 2016 niet heeft betaald, kan hij niet ingeschreven worden in de hoedanigheid van gerechtigde zelfstandige en heeft hij in die hoedanigheid geen recht op geneeskundige verzorging
- zodra hij de bijdrage van het tweede kwartaal 2016 heeft betaald, heeft hij in de hoedanigheid van gerechtigde zelfstandige recht op geneeskundige verzorging met terugwerkende kracht tot 1 april 2016.

De betaling (of de vrijstelling) van de eerste sociale kwartaalbijdrage die verschuldigd is voor het sociaal statuut, is de bepalende factor. Mocht hij om een of andere reden de eerste kwartaalbijdrage (van het tweede kwartaal 2016 in het voorbeeld) niet betalen, maar wel een latere bijdrage, dan zou hij niet kunnen worden ingeschreven in de hoedanigheid van gerechtigde zelfstandige en zou zijn recht op geneeskundige verzorging niet worden geopend.

2. Wie zijn de betrokken personen ?

Worden beoogd door die nieuwe bepaling, de personen die:

- een zelfstandige activiteit starten waardoor ze onderworpen zijn aan de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging
- en
- die vragen om ingeschreven te worden bij een ziekenfonds in de zin van artikel 252 van het Koninklijk besluit van 3 juli 1996.

De personen die een zelfstandige activiteit starten terwijl ze al een hoedanigheid van gerechtigde in de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging hebben en hun inschrijving bij een ziekenfonds nog steeds geldig is, worden niet beoogd door de nieuwe bepaling. Hun betaling van de sociale kwartaalbijdragen die verschuldigd zijn voor het sociaal statuut van de zelfstandigen, zal slechts impact hebben op het ogenblik van de verlenging van hun recht twee jaar later (wanneer het jaar waarvoor de bijdragen niet zijn betaald, het referentiejaar zal zijn voor de verlenging van de rechten).

> Voorbeeld

X oefent een activiteit in loondienst uit. Hij start op 15 juni 2016 een zelfstandige activiteit. Als hij zijn bijdragen voor het sociaal statuut niet betaalt, zal dat een impact hebben op de verlenging van zijn rechten in 2018 aangezien hij zijn bijdrageplicht voor het referentiejaar 2016 niet heeft vervuld.

Na zijn activiteit als werknemer is X gedurende een aantal jaren persoon ten laste. Zijn inschrijving is nog steeds geldig. Hij begint op 15 juni 2016 een activiteit als zelfstandige: de bijzondere maatregel voor starters is niet op hem van toepassing daar hij zich niet bevindt in de situatie van een inschrijving of herinschrijving (zie hieronder).

3. Wat gebeurt er in geval van herinschrijving?

Het principe luidt dat dezelfde regels als die welke voor de inschrijving gelden, van toepassing zijn voor de herinschrijving¹. De bijzondere maatregel voor de zelfstandige starters wordt dus in geval van herinschrijving toegepast, voor zover het wel degelijk gaat om de start van een zelfstandige activiteit in de zin van de reglementering betreffende het sociaal statuut der zelfstandigen (de maatregel beoogt immers de gerechtigden van wie de periode van aanvang van een activiteit overeenkomstig art. 13bis, § 2, van het K.B. nr. 38 van 27.07.1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, op zijn vroegst ingaat in het tweede kwartaal van 2016).

Om de bijzondere maatregel toe te passen, dienen dus twee voorwaarden voldaan te zijn:

- 1) het betreft een inschrijving of een herinschrijving bij een ziekenfonds in het kader van de reglementering inzake de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- 2) het betreft een zelfstandige die, in het kader van de reglementering inzake sociaal statuut der zelfstandigen, beschouwd wordt als een "starter", dit wil zeggen een zelfstandige die een activiteit start en een eerste sociale kwartaalbijdrage dient te betalen overeenkomstig artikel 13bis van het Koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, zoals deze informatie als dusdanig meegedeeld wordt via de flux A301.

Er moet dus een onderscheid worden gemaakt tussen verschillende situaties van herinschrijving.

- 1) Verstrijken van de geldigheid van een inschrijving in een andere hoedanigheid dan die van zelfstandige

> Voorbeeld: Een persoon is ingeschreven als zelfstandige en nadien in de hoedanigheid van resident. Als resident heeft hij gedurende twee jaar zijn bijdragen niet betaald en de geldigheid van zijn inschrijving is verstreken. Hij start een zelfstandige activiteit nadat de geldigheid van zijn inschrijving is verstreken².

Het gaat tegelijkertijd om een herinschrijving voor het recht op geneeskundige verzorging en de start van een activiteit voor het sociaal statuut van de zelfstandigen (ook al heeft de persoon in het verleden reeds een zelfstandige activiteit uitgeoefend): de bijzondere maatregel voor de zelfstandige starters is van toepassing.

In geval van een herinschrijving met wachttijd moet hij krachtens de reglementering betreffende de wachttijd voor het recht op geneeskundige verzorging³ de bijdragen hebben betaald voor de eerste twee kwartalen vanaf zijn herinschrijving.

1. Art. 252, laatste lid, van het K.B. van 03.07.1996.

2. Als de zelfstandige activiteit wordt gestart terwijl de inschrijving nog steeds geldig is, dan is de bijzondere maatregel voor de starters niet van toepassing (geen inschrijving voor de verzekering voor geneeskundige verzorging) en zal de betaling van de bijdragen voor het sociaal statuut alleen bepalend zijn voor de verlenging van het recht.

3. Art. 130 van het K.B. van 03.07.1996.

2) Verstrijken van de geldigheid van een inschrijving in de hoedanigheid van zelfstandige

 Voorbeeld: Een zelfstandige is gedurende twee jaar niet in orde met zijn bijdragen voor het sociaal statuut en regulariseert zijn verzekeraarbaarheidssituatie niet in een andere hoedanigheid. De geldigheid van zijn inschrijving verstrijkt. De beëindiging van de activiteit werd niet meege-deeld.

Het gaat om een herinschrijving voor het recht op geneeskundige verzorging en niet om de aanvang van een activiteit voor het sociaal statuut van de zelfstandigen. De bijzondere maatregel voor de zelfstandige starters is niet van toepassing.

Dus:

- de betrokkene kan niet worden ingeschreven als persoon ten laste: men bevindt zich in het toepassingsgebied van artikel 124, § 1, 4°, van het Koninklijk besluit van 3 juli 1996
- hij moet zich herinschrijven zodra de geldigheid van de vorige inschrijving verstrijkt⁴.

Er moet een wachttijd worden doorlopen; het einde van die wachttijd moet worden aangetoond met een bijdragebon die de sociale verzekeringskas op verzoek van het ziekenfonds aflevert⁵.

4. Vanaf wanneer wordt de nieuwe maatregel toegepast?

Het Koninklijk besluit van 13 maart 2016 is in werking getreden op 1 april 2016, dat wil zeggen dat het van toepassing is op elke gerechtigde van wie de periode van aanvang van activiteit op zijn vroegst ingaat in het tweede kwartaal van 2016.

Voorbeelden

- A start zijn zelfstandige activiteit op 28 maart 2016: hij is vanaf 1 januari 2016 onderworpen aan het sociaal statuut en valt niet onder de nieuwe bepaling: hij heeft vanaf diezelfde datum onmiddellijk recht op geneeskundige verzorging, ook al betaalt hij de eerste kwartaalbijdrage voor het sociaal statuut slechts op, bijvoorbeeld, 26 juni 2016
- B start zijn zelfstandige activiteit op 2 april 2016: hij is vanaf 1 april 2016 onderworpen aan het sociaal statuut en valt onder de nieuwe bepaling: zijn recht op geneeskundige verzorging wordt slechts op 1 april 2016 geopend wanneer hij in orde is met zijn eerste kwartaalbijdrage voor het sociaal statuut (dat is de bijdrage die verschuldigd is voor het tweede kwartaal 2016).

4. Overeenkomstig de omzendbrief V.I. 2005/186.

5. Cf. art. 7 van het M.B. van 28.10.1993 ter bepaling van de wijze van vaststellen en meedelen van de gegevens in verband met de voorwaarden van verzekeraarbaarheid van de zelfstandigen inzake ziekte- en invaliditeitsverzekering.

5. Wanneer wordt de hoedanigheid van zelfstandige starter verworven?

De personen die voor de eerste keer de hoedanigheid van gerechtigde zelfstandige verkrijgen, bewijzen hun hoedanigheid van gerechtigde aan de hand van de gegevens die door de sociale verzekeringskassen worden meegedeeld, waaruit blijkt dat ze onderworpen zijn aan de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging, en die voor de sector geneeskundige verzorging worden meegedeeld zodra de eerste sociale kwartaalbijdrage is betaald of vrijgesteld⁶.

Zolang die eerste bijdrage niet is betaald, is de hoedanigheid van zelfstandige niet aangetoond en moet er een onderscheid worden gemaakt tussen twee situaties:

- de zelfstandige starter die zijn inschrijving bij het ziekenfonds aanvraagt, heeft een andere hoedanigheid: hij wordt ingeschreven volgens de regels die gelden voor die hoedanigheid; als die hoedanigheid de hoedanigheid van resident is, moet hij dus een kwartaalbijdrage betalen voor het einde van het kwartaal dat volgt op het kwartaal waarin de inschrijving is aangevraagd; zo niet is die inschrijving ongeldig
- de zelfstandige starter heeft geen andere hoedanigheid: als hij geen enkele hoedanigheid heeft, is er geen inschrijving mogelijk.

6. Fluxen

De ziekenfondsen worden op de hoogte gebracht van de start van een activiteit als zelfstandige via de flux A301.

Zij worden ingelicht over de betaling via de flux L410 (waarmee de gegevens over de betaling van de sociale bijdragen kunnen worden geraadpleegd) en eventueel via een attest *ad hoc* dat wordt afgeleverd door de sociale verzekeringskas voor zelfstandigen. Dat attest bevat de persoonlijke gegevens van de betrokken zelfstandige en de informatie, namelijk dat de zelfstandige de eerste kwartaalbijdrage heeft betaald voor het eerste kwartaal waarin hij de zelfstandige activiteit is gestart, of dat hij een vrijstelling voor die bijdrage heeft gekregen.

7. De zelfstandige starter kan persoon ten laste blijven in afwachting van zijn recht op geneeskundige verzorging in de hoedanigheid van gerechtigde

Artikel 124, § 1, 4°, van het Koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, stelt dat de volgende personen niet als persoon ten laste kunnen worden beschouwd:

“de persoon die een zelfstandige activiteit heeft, waarvan de beëindiging niet aan de verzekeringsinstelling werd meegedeeld door de Vrije Sociale Verzekeringskas voor zelfstandigen of door de Nationale Hulpkas en die indien hij in orde is met zijn bijdrageplicht krachtens het Koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende de inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, recht zou hebben op geneeskundige verzorging zonder betaling van een aanvullende bijdrage.”

6. Art. 276, § 3 van het K.B. van 03.07.1996.

De zelfstandige starter is wel degelijk een persoon die een zelfstandige activiteit heeft en die, indien hij in orde is met zijn bijdrage, recht zou hebben op geneeskundige verzorging, een activiteit waarvan de beëindiging niet aan de verzekeringsinstelling is meegedeeld.

Nochtans, in de veronderstelling dat de betrokkene de eerste sociale bijdrage die verschuldigd is voor het sociaal statuut, niet heeft betaald, is zijn hoedanigheid van zelfstandige nooit aangetoond. Bijgevolg kan die bepaling van artikel 124, § 1, 4°, *in casu* niet worden toegepast en mag de persoon ingeschreven blijven als persoon ten laste. Hij moet uiteraard alle voorwaarden naleven om persoon ten laste te zijn (in het bijzonder de inkomensvoorwaarde die van toepassing is op de andere personen ten laste dan de kinderen ten laste⁷).

8. De zelfstandige starter die de eerste kwartaalbijdrage nog niet heeft betaald en ingeschreven blijft als persoon ten laste, kan niet bij een andere verzekeringsinstelling als gerechtigde worden ingeschreven voor de sector uitkeringen

Men kan zich niet bij twee verschillende verzekeringsinstellingen inschrijven⁸. Zolang de zelfstandige de eerste kwartaalbijdrage die verschuldigd is voor het sociaal statuut, niet heeft betaald en als persoon ten laste ingeschreven blijft, kan hij alleen bij dezelfde verzekeringsinstelling uitkeringen genieten.

Indien hij zich als gerechtigde bij een andere verzekeringsinstelling wil inschrijven voor uitkeringen, moet hij zich beroepen op een andere hoedanigheid van gerechtigde voor het recht op geneeskundige verzorging bij die verzekeringsinstelling (bv. resident).

9. De zelfstandige starter die de eerste kwartaalbijdrage die verschuldigd is voor het sociaal statuut, nog niet heeft betaald, mag geen persoon ten laste hebben

Hij kan geen persoon ten laste hebben zolang hij niet geldig is ingeschreven.

10. De zelfstandige starter die de eerste kwartaalbijdrage die verschuldigd is voor het sociaal statuut, nog niet heeft betaald, kan het recht op de verhoogde tegemoetkoming vragen

Als de zelfstandige starter ingeschreven blijft als persoon ten laste, kan hij een aanvraag om verhoogde tegemoetkoming indienen.

7. Art. 124, § 1, 1°, van het K.B. van 03.07.1996.

8. Art. 252 van het K.B. van 03.07.1996.

11. De zelfstandige starter die de eerste kwartaalbijdrage die verschuldigd is voor het sociaal statuut, nog niet heeft betaald, maakt deel uit van het gezin voor de verhoogde tegemoetkoming

Voor de verhoogde tegemoetkoming is het gezin samengesteld uit de aanvrager, zijn niet feitelijk of niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot of de persoon die met hem samenwoont, en hun personen ten laste, op het ogenblik van de indiening van de aanvraag⁹. Het gezin is aldus samengesteld zelfs indien sommige gezinsleden niet onder de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging vallen.

De zelfstandige starter die de eerste kwartaalbijdrage nog niet heeft betaald, maakt dus deel uit van het gezin van de aanvrager als hij de echtgenoot is of de persoon die met de aanvrager samenwoont of als hij persoon ten laste is.

12. Wat gebeurt er als de zelfstandige starter de eerste kwartaalbijdrage die verschuldigd is voor het sociaal statuut, nooit betaalt?

Dan kan hij niet worden ingeschreven omdat hij geen hoedanigheid heeft; een latere inschrijving in een andere hoedanigheid is mogelijk en zij zal uitwerking hebben volgens de regels die voor die hoedanigheid gelden. Die laatste inschrijving moet niet als een herinschrijving worden beschouwd (er is geen inschrijving geweest) en heeft niet de toepassing van een wachttijd tot gevolg.

13. Starter “artikel 37”

De toestand is de volgende: een zelfstandige start zijn activiteit en vraagt om in aanmerking te komen voor “artikel 37”¹⁰. Wat gebeurt er als nadien, wanneer zijn inkomsten worden gecontroleerd om na te gaan of hij voldoende bijdragen voor het sociaal statuut heeft betaald, blijkt dat hij geen recht kon hebben op artikel 37 en hij zijn situatie als zelfstandige in hoofdberoep moet regulariseren?

De zelfstandige “artikel 37” wordt beoogd door de bijzondere maatregel voor zelfstandige starters¹¹.

9. Art. 25 van het K.B. van 15.01.2014 betreffende de verhoogde verzekeringstegemoetkoming.

10. In art. 37 van het K.B. van 19.12.1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het K.B. nr. 38 van 27.07.1967, houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, worden (inzonderheid) de personen beoogd die een afgeleid recht op geneeskundige verzorging hebben, maar het is ook van toepassing op de studenten en de ministers.

11. Hij is een zelfstandige zoals voorzien in art. 32, eerste lid, 1° bis GVU-wet en de verwijzing naar het art. 13bis van het K.B. nr. 38 sluit hem niet uit.

Voorbeeld

Hij start zijn activiteit in 2016 en verkrijgt het recht op artikel 37. In 2018 stelt men vast dat zijn inkomsten te hoog zijn en dat hij de bijdragen van een hoofdberoep moet betalen.

- Ofwel heeft hij in 2016 als starter “artikel 37” de eerste sociale bijdrage betaald; afhankelijk van zijn situatie heeft hij het recht op geneeskundige verzorging genoten
- Ofwel als persoon ten laste. Als in 2018 wordt vastgesteld dat hij de bijdragen “hoofdberoep” had moeten betalen:
 - zolang hij de eerste bijdrage “hoofdberoep” niet heeft betaald, mag hij de hoedanigheid van persoon ten laste behouden¹² op voorwaarde dat hij de inkomensvoorwaarde van de reglementering betreffende de personen ten laste naleeft
 - wanneer hij die bijdrage wel heeft betaald, dan zal in 2016 zijn inschrijving als gerechtigde zelfstandige ingaan.
- Ofwel als gerechtigde zelfstandige door de betaling van de volledige aanvullende bijdrage. Omdat hij de hoedanigheid “artikel 37” niet meer heeft, kon hij geen recht hebben op geneeskundige verzorging door de betaling van de volledige aanvullende bijdrage en zijn de prestaties 2016 onverschuldigd zolang hij zijn situatie niet op een andere manier regulariseert
- Ofwel als gerechtigde door de betaling van de bijdragen van resident. Als in 2018 wordt vastgesteld dat hij de bijdragen “hoofdberoep” had moeten betalen:
 - als hij de eerste bijdrage “hoofdberoep” betaalt, heeft zijn inschrijving als gerechtigde zelfstandige uitwerking in 2016
 - als hij die bijdrage niet betaalt, behoudt hij zijn rechten als resident. Hij blijft de bijdragen die moeten worden betaald in het kader van het sociaal statuut, verschuldigd.
- Ofwel heeft hij in 2016 als starter “artikel 37” de eerste sociale bijdrage niet betaald; afhankelijk van zijn situatie heeft hij het recht op geneeskundige verzorging genoten:
 - Ofwel als persoon ten laste. Als in 2018 wordt vastgesteld dat hij de bijdragen “hoofdberoep” had moeten betalen:
 - zolang hij de eerste bijdrage “hoofdberoep” niet heeft betaald, mag hij de hoedanigheid van persoon ten laste behouden op voorwaarde dat hij de inkomensvoorwaarde van de reglementering betreffende de personen ten laste naleeft
 - wanneer hij die bijdrage wel heeft betaald, dan zal in 2016 zijn inschrijving als gerechtigde zelfstandige ingaan
 - als gerechtigde door de betaling van de bijdragen van resident:
 - als hij de eerste bijdrage “hoofdberoep” betaalt, heeft zijn inschrijving als gerechtigde zelfstandige uitwerking in 2016.
 - als hij die bijdrage niet betaalt, behoudt hij zijn rechten als resident.
- Hij kon het recht op geneeskundige verzorging als gerechtigde zelfstandige echter niet genieten door de volledige aanvullende bijdrage te betalen.

Van toepassing vanaf 1 april 2016.

 Omzendbrief V.I. nr. 2016/159 – 220/24 van 24 juni 2016.

12. Volgens de principes die hierboven zijn uiteengezet.